

Groenbeheerder Klompenhouwer: 'Door planmatig werken creëren we een duurzaam bomenbestand'

Een ommetje met de boombeheerder in Beuningen

Martijn Klompenhouwer bij een van de monumentale platanen langs de Van Heemstraweg

7 min. leestijd

Martijn Klompenhouwer is jong, enthousiast en beheert zowel groen als bomen in de Gelderse gemeente Beuningen. 'Onze planmatige manier van werken geeft veel duidelijkheid, waardoor het werk goed is te overzien en we niet vaak voor verrassingen staan.'

Auteur: Hanneke Tax

De Achterhoeker Klompenhouwer, die een opleiding op het gebied van natuur- en bosbeheer heeft gedaan, voelt zich in het groene Beuningen in zijn element. 'Er is veel groen in de gemeente. Dat willen we op peil houden en kwalitatief verbeteren. Toen ik een paar jaar geleden als beheerder begon, was het natuurlijk wennen, maar ik leer graag van alles wat er op mijn pad komt en mijn voorganger Pierre van de Geijn heeft het werk goed achtergelaten. De planmatige manier van werken die door hem is ingevoerd, werkt goed. Naast het reguliere werk hebben we voldoende tijd voor het afhandelen van klachten, incidentele opgaven en projecten. Ook faciliteren we vrijwilligersgroepen bij het snoeien van fruitbomen in enkele gemeentelijke boomgaarden. Als gemeente Beuningen zijn wij erg blij met deze hulp.'

Ambitie

'Beuningen heeft een vrij groen college en dat betekent dat het groen hoog op de agenda staat. Voor groen- en boombeheer is dat natuurlijk prettig werken. Het betekent ook dat er stevige ambities zijn, zoals het uitbreiden van het bomenbestand met duizenden bomen in enkele jaren. Verder zijn er in Beuningen veel laanstructuren die vaak vijftig, zestig jaar of langer geleden zijn aangelegd. Deze volwassen lanen worden door planmatig onderhoud goed in de gaten gehouden, waardoor ze er goed bijstaan. Er moet echter ook vooruitgekeken worden naar gefaseerde vervanging in de komende jaren. Verder zijn er wijken die in de jaren zeventig en tachtig zijn gebouwd, en waar de bomen soms in een dobbelsteen van grond staan. Die staan er soms heel sneu bij, omdat ze nooit de kans hebben gehad om gezond en groot te groeien. Ook loopt de grote gasleiding van Groningen naar het zuiden dwars door Beuningen en zijn er veel plaatsen met een hoge archeologische waarde. Dat betekent soms dat je een parkje zou willen aanleggen, maar dat je op die plek maar dertig centimeter de grond in mag. Noodgedwongen moeten we dan afzien van bomen en in plaats daarvan heesters gebruiken.'

We vertrekken vanuit het gemeentehuis langs de Van Heemstraweg richting Ewijk. Klompenhouwer: 'Veel mensen herkennen het beeld van de waardevolle platanen langs de Van Heemstraweg, een weg die door de hele

OMMETJE MET

Beuningen

Beuningen is een gemeente in Gelderland met de kernen Beuningen, Weurt, Ewijk en Winssen en heeft ruim 26.000 inwoners. Langs de noordkant loopt de rivier de Waal. Over het algemeen bestaat de bovenlaag van de bodem uit klei. Het gebied werd in ieder geval in de Romeinse tijd al bewoond; als gevolg daarvan zijn er van tijd tot tijd archeologische opgravingen.

gemeente loopt. Die zijn aangeplant rond 1950 en de meeste zijn uitgegroeid tot flinke reuzen. In voorjaar, zomer en herfst vormen de bladeren een dak dat de weg overspant; dat geeft een mooi beeld met verschillende lichtval en kleuren. Die platanen zijn wel een beetje heilig hier in Beuningen, maar gelukkig doen ze het over het algemeen geweldig. Natuurlijk krijgen ze in de loop van de tijd veel te verduren. We houden ze dan ook goed in de gaten en zorgen dat het snoeiwerk goed wordt bijgehouden. Het blijft een opgave om deze waardevolle bomen zo lang mogelijk te behouden.'

Geen verrassingen

'Die planmatige werkwijze voorkomt achterstallig onderhoud en verrassingen, zoals achter de feiten aanhollen als er tijdens een storm meerdere incidenten tegelijk gebeuren', vertelt Klompenhouwer verder. 'Natuurlijk kan er wel eens een boom omgaan, zoals aan het begin van 2022 met drie stormen kort na elkaar. Maar door het planmatige beheer zijn attentie- en risicobomen in een vroeg stadium bekend en kan er vroegtijdig gehandeld worden bij eventuele gevaren. We gaan elke drie jaar proactief door alle wijken, dus elk jaar staat een derde van het hele gebied op de planning. Daaruit volgt een programma van snoeien en in sommige gevallen kappen, werkzaamheden die we vooral in het winterseizoen uitvoeren. Verder zijn er natuurlijk klussen tussendoor, bijvoorbeeld als er aan de riolering of de weg gewerkt wordt. Het onderhoud aan lanen waarin bomen aan het eind van hun levensduur komen, kunnen we over het algemeen ook goed plannen.' Parallel aan de Van Heemstraweg in Ewijk ligt de Binnenweg, die verderop afbuigt naar rechts. Langs de Binnenweg staan zomereiken in een dubbele rij. 'Deze toegangsweg naar slot Doddendael is over het algemeen rustig; de klinkerstraat biedt daardoor een bijna nostalgische aanblik. Ook deze eiken moeten eens in

Binnenweg met eikenlaan

de drie jaar geïnspecteerd worden, maar gelukkig kunnen eiken heel oud worden, dus we hopen dat deze laan nog heel lang intact blijft.' De kleigrond in de gemeente geeft specifieke uitdagingen. 'Over het algemeen is het een gemakkelijke ondergrond, omdat de bomen er toch wel op groeien. Maar bij langdurige droogte, wat steeds vaker voorkomt, vormt de bodem klonten klei met barsten ertussen. Het is dan te laat om nog water te geven, dus dat moment moet je voor zijn. Het water loopt namelijk gewoon weg en je krijgt de bodem niet meer vochtig. In een natte periode komt dat geleidelijk aan vanzelf weer goed, maar eventuele schade aan de conditie van de boom is dan al ontstaan. Als na zo'n droge zomer een natte winter volgt met vroeg in het jaar een paar flinke stormen, staan die verzwakte bomen in een zompige grond waarin het wortelpakket weinig houvast heeft. Dat de proactieve aanpak goed werkt, hebben we in januari 2022 gezien, toen er weinig stormschade in de gemeente was.'

Een veel voorkomende laanboom in Beuningen is de populier. 'Omdat die nu op leeftijd raken, zijn ze vaak aan vervanging toe. Het ziet er triest uit, maar deze bomen worden gevaarlijk omdat ze op deze leeftijd gevoelig worden voor takbreuk. Dat gebeurde vorig jaar bijvoorbeeld langs de Distelakkerstraat. Populieren werden in het verleden vaak aangeplant voor klompen-

hout. Dat maakte deze bomen extra populair en ze gingen bij het cultuurhistorische beeld horen. Toch maken we tegenwoordig andere keuzes, natuurlijk ook omdat de snelgroeiende populier niet meer voor het hout wordt aangeplant, maar ook voor de biodiversiteit en een gevarieerder bomenbestand.'

Ook aan de Hosterdstraat stonden populieren die aan hun eind waren, ongeveer dertig exemplaren. De straat maakte deel uit van een groot-schalig vervangingsplan, dat in de winter van 2019/2020 is uitgevoerd. Ondertussen staan de jonge populieren er na twee jaar nazorg goed bij. 'De mensen moeten wat geduld hebben voordat we hier weer een laan met volwassen bomen zien, maar gezien de snelheid waarmee de jonge exemplaren groeien, komt dit helemaal goed,' aldus Klompenhouwer.

Bosbouw

Klompenhouwer: 'In het nieuwste beleidsplan van de gemeente worden veel bomen, ook laanbomen, gefaseerd vervangen, waarbij meer verschillende soorten worden toegepast. Zo ontstaat ook meer variatie in leeftijden. Vanuit mijn bosbouwachtergrond kijk ik misschien anders naar de fasering van die vervanging. In een bos wil je niet dat alle bomen tegelijk aan het eind van hun levensduur zijn, zodat je een oud stuk bos in één keer zou moeten vervangen

door jonge aanplant. In plaats daarvan maak je een plan om het bos regelmatig te verjongen, zodat alle leeftijden vertegenwoordigd zijn en het bos ook op de langere termijn weerbaar blijft. In Beuningen streef ik iets dergelijks na met het bomenbestand, waarbij ik natuurlijk wel rekening hou met de bestaande structuren en zorg dat het past binnen het beleidsplan.' Planmatig werken geeft ook handvatten om goed om te gaan met incidenten en klachten. 'Als mensen van een gemeentelijke boom af willen in verband met nieuwe zonnepanelen of overlast door bladeren, bloesems of vruchten, leidt dat nooit tot kappen of snoeien. We proberen wel wederzijds begrip te creëren. Iets anders zijn de kabels in de grond en de werkzaamheden daaraan. De toename van het aantal zonnepanelen leidt niet alleen tot concurrentie om zonlicht, maar ook in de ondergrondse ruimte. Er komen steeds meer kabels in de grond en er wordt steeds vaker aan kabels gewerkt. Dat geeft allerlei complicaties bij het beschermen en aanplanten van bomen, ook omdat kabels niet altijd exact op de plaats liggen waar ze volgens de registratie zouden moeten liggen. Samenwerking met de grijze afdeling blijft altijd een aandachtspunt.'

Geen kansloze bomen

De ambitie van de raad is groot: tot 2026 wil men het bomenbestand laten groeien van 19.000 naar 26.000 bomen. Dat is een forse ambitie, maar Klompenhouwer laat zich niet gek maken. 'Kwaliteit gaat voor kwantiteit', stelt hij, terwijl we verder Beuningen in trekken. 'Het bomenbestand groeit elk jaar gestaag, maar we gaan geen kansloze bomen aanplanten.' Die kansloze boompjes zien we aan de Kleidonk in Beuningen. Als je ziet hoe de boompjes er daar bij staan, word je een beetje droevig, maar gelukkig wordt daaraan gewerkt.

'Naast het reguliere werk hebben we in Beuningen ruimte voor één tot twee projecten in een jaar. Bijvoorbeeld in deze wijk, waar bewoners graag meer groen in de straat willen, terwijl ook wij als gemeente de kansloze boompjes graag willen vervangen door iets beters. Daar maken we dan in overleg met omwonenden een plan voor, zoals welke bomen er geplant worden, en we maken van de gelegenheid gebruik om postzegelboomspiegels te vervangen door grotere plantvakken. Ook onder de stoep hebben de bomen nu ruimte voor hun wortelpakket. De betrokkenheid van omwonenden inspireert ook om bomen te

Hosterdstraat met jong aangeplante populieren

De kansloze boompjes aan de Kleidonk moeten nog vervangen worden.

Nieuwe aanplant met plantvakken aan de Oerdonk

zoeken die samen zo lang mogelijk een mooi beeld geven. Bijvoorbeeld een combinatie van voorjaarsbloeiers, mooi blad in de zomer en een soort met een mooi herfstbeeld.' Een straat verderop, aan de Oerdonk, kun je het resultaat zien. 'Hier is een sortiment van drie boomsoorten aangeplant: *Magnolia*, *Liquidambar* en *Prunus*. Op drie momenten in het jaar geven deze bomen kleur aan de straat. De omwonenden konden hier kiezen uit een shortlist van bomen die al geschikt zijn voor deze plek. De bewoners hadden dus wel inspraak en voelden zich gehoord, maar er

ontstonden geen onmogelijke verwachtingen. Je merkt dat de betrokkenheid bij de straat ook hoger is omdat bewoners mee kunnen denken en bepalen.'

'Wij hebben natuurlijk ook te maken met boomziekten. We hebben bijvoorbeeld 14 procent essen in het bomenbestand en die hebben allemaal een grote kans op essentaksterfte. In 2021 ging het heel hard met die ziekte en moesten er veel essen vervangen worden. Momenteel is het weer iets rustiger, maar ik denk dat de echte klap nog moet komen. Veel essen hebben

een slechtere conditie gekregen door de steeds terugkerende droogte; die zullen een keer aan de beurt zijn. In de tussentijd compenseren we de gekapte bomen en vervangen we de bomen die een acuut gevaar opleveren of dood zijn.'

Peren

Tot slot gaan we weer naar het buitengebied, waar ook een mooi project is uitgevoerd. 'Samen met basisschoolleerlingen werd hier langs het Lurvinkpad de oude structuur met perenbomen hersteld. Die bomen horen hier echt thuis en geven een heel typisch beeld. We moeten wel accepteren dat het niet een rij met bomen van dezelfde grootte blijft, want er vallen soms exemplaren weg en die vervangen we nu door jonge boompjes.' Rond de stam is een boomband aangebracht, gevuld met houtsnippers en uitgerijpte compost. 'Dat zorgt ervoor dat het vocht langer wordt vastgehouden en het geeft wat voeding en een goede structuur in de bodem. Op deze manier willen we de jonge perenbomen een extra goede start geven. Het aanbrengen van houtsnippers en uitgerijpte compost in de boomband hebben we dit jaar voor het eerst gedaan.' Klompenhouwer vertelt dat hij dit bij andere gemeenten had waargenomen; zelf benut hij ook graag alle mogelijkheden om jonge aanplant te beschermen tegen de steeds droger wordende zomers. 'Alle kleine beetjes helpen.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Herstel van perenbomenstructuur aan het Lurvinkpad

Platanen langs de Van Heemstraweg in Winssen